

EDITURA PARALELA 45

frontiere
de
comunicaj

Redactare: Alexandra Turcu
Tehnoredactare: Mihail Vlad
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Laurențiu Midvichi

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LALAMI, LAILA

Ceialți americani / Laila Lalami ; trad. din lb. engleză și note de Diana

Geacăr. - Pitești : Paralela 45, 2020

ISBN 978-973-47-3298-2

I. Geacăr, Diana (trad.) (note)

821.111

The Other Americans

Laila Lalami

Copyright © 2019 by Laila Lalami

Copyright © Editura Paralela 45, 2020

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.
www.edituraparelela45.ro

LAILA
LALAMI
Ceilalți americani

Traducere din limba engleză și note de
Diana Geacăr

Editura Paralela 45

Nora

Tatăl meu a fost omorât acum patru ani, într-o seară de primăvară, pe când mă aflam într-un restaurant nou din Oakland, într-un separeu din colț. De câte ori mă gândesc la momentul ăsta, îmi vin în minte două imagini contradictorii: tata se chinuie să respire pe cimentul crăpat, iar eu beau șampanie cu Margo, colega mea de apartament. Sărbătoream faptul că Margo primise un grant de la Fundația Jerome ca să facă un film cu buget redus, cel de-al doilea mare contract al ei din anul acela. Am comandat midii înăbușite, am servit împreună un aperitiv și am stat până noaptea târziu. Chelnerul voia să ne convingă să luăm mousse de ciocolată la desert când mi-a sunat telefonul.

Nu-mi amintesc clar ce s-a întâmplat după aceea. Probabil că i-am dat vestea lui Margo. Probabil că am plătit nota, ne-am îmbrăcat paltoanele, ne-am întors pe jos în apartamentul nostru, aflat la cinci străzi distanță. Cumva, s-a făcut și bagajul. Dar îmi amintesc bine cum am condus spre casă pe Autostrada 5, prin întunericul cețos care învăluia pâlcurile de migdali și livezile de portocali, imaginându-mi întruna posibile explicații: poate că departamentul șerifului se înșelase când identificase cadavrul sau poate că spitalul încurcase dosarul tatălui meu cu al altcuiva. Variantele astea erau cam trase de păr, știam, dar tot mă agățam de ele în timp ce conduceam. În lumina farurilor, puteam să văd numai la șase metri în față. Dar apoi ceața s-a ridicat la răsărit,

iar, când am ajuns în Mojave, soarele se înălțase, iar cerul era de un albastru metalic.

Când am intrat în casa părinților mei, nu auzeam decât sunetul tocurilor mele pe podeaua de travertin. Pe măsută erau un exemplar din *Reader's Digest*, un set de chei cu un breloc galben, tip brățară, și o pereche de ochelari de soare fără o lentilă. Una dintre fotografiile înrămate de pe peretele din hol era strâmbă. În sufragerie, mama stătea pe canapea, uitându-se țintă la telefonul fără fir din mână, de parcă nu-și mai putea aminti cum se folosește.

— Mamă! am strigat-o, dar nu și-a ridicat privirea.

Se purta de parcă nu mă putea auzi. Avea încă pe ea cămașa albă și centura neagră pe care le purtase la cursul de karate din seara trecută. Pe canapea, făcută grămăjoară, zăcea jacheta de la costumul ei, al cărei dragon aplicat pe spate era de un roșu înfiorător.

Mi se părea că tata se afla încă acolo cu noi – în pachetul de Marlboro pe jumătate gol, de pe pervaz, în papucii jerpeliți de sub măsuta de cafea, în urmele de dinți lăsate pe creionul care se iveră dintr-o revistă cu rebusuri. În orice clipă putea să intre, să adulmece mirosul de cafea și de hamburger și să spună „N-o să vă vină să credeți ce mi-a spus un client azi-dimineață“. Și apoi, văzându-mă în fotoliu, să strige: „Nora! Când ai sosit?“. Ochii i-ar fi strălucit de încântare, m-ar fi sărutat pe obraz, obrazul lui nebărbierit m-ar fi gădilat, apoi eu i-aș fi spus: „Acum. Tocmai am sosit.“

Dar ușa nu se deschidea, iar durerea mă izbea în stomac.

— Nu înțeleg, am spus, deși ceea ce voiam să spun era că nu pot să cred.

Îndoiala era starea mea permanentă, singura pe care o aveam de când aflasem vestea.

— Abia am vorbit cu el ieri.

Mama s-a mișcat în cele din urmă. S-a întors spre mine și atunci am văzut că avea ochii roșii și buzele crăpate.

— Ai vorbit cu el? a spus destul de surprinsă. Ce ți-a zis?

Din hol s-a auzit fanta cutiei poștale zdrăngănind și apoi scrisorile aterizând cu un bufnet pe podea. În coșul ei împletit, pisica și-a ridicat capul, apoi s-a culcat la loc.

— Ce ți-a zis? m-a întrebat din nou.

— Nimic. Mi-a zis că vrea să vorbească un pic cu mine, dar trebuia să merg să-mi țin ora și voiam să beau o cafea în minutele care-mi mai rămăseseră din pauză. I-am zis că o să-l sun mai târziu.

Mi-am dus mâna la gură. Aș fi putut să mai vorbesc o dată cu el, să-i simt în voce grija pe care mi-o purta, dar ratasem ocazia asta. Și doar pentru o cafea amară dintr-un pahar de hârtie, băută în grabă înainte să dau piept cu o clasă plină de liceeni plictisiți, care se chinuiau să termine *Odiseea*.

O motocicletă a trecut pe stradă vâjâind, iar geamurile s-au zgâlțâit. Agitată, mi-am desfăcut ceasul de mână și apoi i-am închis la loc clema. Pe urmă, o liniște sinistră s-a lăsat din nou în cameră.

— Ce făcea tata la restaurant așa târziu? am întrebat-o. Nu-l închide Marty de obicei?

— Voia să pună niște becuri pe care le cumpăruse, așa că i-a spus lui Marty să se ducă acasă.

Și apoi ce s-a întâmplat? Probabil a încuiat restaurantul și a plecat. Poate că zornăia cheile pe care le ținea în mână, așa cum făcea mereu când cădea pe gânduri, sau poate că i-a distras atenția un mesaj de pe telefon. Oricum, n-a auzit și n-a văzut mașina care venea glonț spre el decât atunci când a fost prea târziu. Suferise? Strigase după ajutor? Cât zăcuse oare pe asfalt până când a rămas fără suflare? Din senin, mi-am amintit de petrecerea de vară din casa vecinilor, de pe vremea când aveam patru ani. Își reamenajaseră recent curtea din spate și le arătau

Jeremy

Pe atunci mă luptam cu insomnia și mă duceam la sală exact când se deschidea, la cinci dimineața. Doctorița îmi spusese că exercițiile fizice regulate mă vor ajuta. Îmi spusese că multe lucruri mă vor ajuta. Băi fierbinți. Draperii negre. Cititul. Mușetelul. Am făcut băi lungi, am citit înainte de culcare, am băut ceai de mușetel, o cană după alta, dar în majoritatea nopților stăteam încă treaz, ascultând cum ticăie în tăcere ceasul de pe noptieră. Îmi spuneam: Dacă adormi acum, tot mai prinzi patru ore de somn, sau trei ore, sau două. De parcă mă puteam convinge să adorm. Apoi, cu puțin înainte de cinci, mă ridicam din pat și mă duceam la Desert Fitness.

În dimineața aceea, îmi terminasem exercițiile cardio și urma să fac abdomene, când a intrat Fierro. Sala era aproape goală în acel moment, așa că m-am bucurat de companie, deși îmi vorbea întruna despre fosta. Asta se întâmpla chiar după ce el și Mary se despărțiseră și cred că nu accepta încă situația. Vorbăria lui mă făcea să pierd șirul numărătorii, și a trebuit să mă opresc și să o iau de la capăt de două ori ca să fiu sigur că mi-am terminat setul de exerciții. Cincizeci de abdomene normale, cincizeci cu picioarele la piept, cincizeci de duble, cincizeci în stil bicicletă. Mai aveam douăzeci de minute înainte să mă duc la muncă, dar, ca să fiu sigur, am sărit peste exercițiile pentru biceps și am trecut la banca de forță. Îmi plăcea să am

mult timp la dispoziție când ridicam greutatea. Încă îmi place. Mi le-am potrivit la 125 de kilograme și m-am întins pe bancă, când, fără să-mi ceară măcar permisiunea, mi-a mai adăugat câte șapte pe fiecare parte a ganterei.

— Ce faci? l-am întrebat.

— Hai, frate. Dacă nu le faci cum trebuie, n-are rost să le mai faci.

A rămas în spatele băncii, gata să facă mișto de mine. Chiar aștepta, adică. Avea un tricou gri, pe care scria *One shot, one kill*, și își suflecuse mânecile scurte ca să i se vadă mușchii.

— Dacă nu le fac ca tine vrei să zici.

S-a aplecat spre stânga, îndreptând spre mine urechea lui bună.

— Ce-ai zis?

— Lasă, am spus.

Puteam să stau să mă cert cu Fierro sau puteam să m-apuc de ridicat ca să ajung la muncă la timp. M-am apucat de ridicat.

— În fine, a spus, aseară am aflat că Mary n-a schimbat bujiile de la Mustang, deși i-am amintit de ele de vreo trei ori. O să distrugă mașina aia. Frate, fă o pauză dacă ai nevoie.

Simțeam broboane de transpirație pe frunte, dar am continuat. Nu voiam să-i ofer satisfacție lui Fierro. Eram competitivii unul față de altul în unele privințe, iar asta ni se trăgea din zilele petrecute împreună în Marină. O blondă într-un body negru a intrat, și, din instinct, ochii lui Fierro au urmărit-o tot drumul până la ușa spre vestiar. Și-a supt măselele.

— Deci i-am spus lui Mary că nu semnez actele de divorț dacă nu-mi dă cheile.

O spusese ca și cum era mândru de asta, de parcă în sfârșit luase atitudine.

— Nu e mașina ei, totuși? l-am întrebat.

Mersesem cu Mustang-ul de câteva ori, după ce eu și Fierro ne întorsesem din Irak. Eu stăteam în spate, bând whisky din

ploscă, în timp ce Mary conducea, ducându-ne oriunde voiam să mergem, la vreun bar sau club. De câte ori vira sau schimba benzile, o figurină în formă de înger, placată cu argint, se legăna în lanțul prins de oglinda retrovizoare. Îmi amintesc că odată povestea despre o petrecere a burlăcițelor din Vegas, la care fusese cu prietenele ei de la muncă, când Fierro a întrerupt-o. Nu mi-ai zis de nicio petrecere a burlăcițelor, i-a spus el. Asta a fost una dintre primele lor certuri, și certurile lor nu s-au mai oprit de atunci, nici măcar după ce s-au despărțit.

— Mașina *ei*? Cine a dat avansul pentru ea? Cine a înlocuit capacele alea nașpa de roți cu jante cromate? Cine i-a pus pneuri Redline chiar vara trecută?

Fierro și-a îndreptat spre piept degetul mare, strâmb din cauza unei vechi fracturi.

— Eu am fost. Eu am făcut-o.

Acum și-a pus mâinile peste ganteră.

— Hai, Gorecki. Fă o pauză.

— Sunt bine, i-am spus.

Nu prea aveam timp pentru pauză. Dacă întârziem la muncă, Vasco îmi lua capul. De ceva vreme aștepta să fac un pas greșit, numai ca să poată să-mi spună că trebuie să se uite iar pe program și apoi, ce-aș zice dacă aș lua altă tură? Nu puteam să-mi dau seama de ce mă ura tipul ăsta atât de tare. Am făcut ultimele serii în tăcere, apoi m-am ridicat în fund pe bancă să-mi trag sufletul. Tricoul mi-era ud leorcă și lipit de piept.

— Nu mi-ai spus că are pe cineva? l-am întrebat.

— Ce-ai zis? Frate, ce tare e muzica aici.

— Mi-ai spus că Mary se întâlnește cu un tip.

— Da.

— Deci nu se întoarce la tine. Atunci semnează actele și gata.

— Nu, ce dracu'. Ea crede că poate să-și vadă așa de viață.

Să ștergă trecutul de parcă n-a existat. De parcă *eu* nu am existat. Păi se înșală.

Efraín

Am văzut ce s-a întâmplat. Aș fi vrut să nu văd, pentru că nu mi-a adus decât necazuri. Și chiar aș fi vrut să nu-i povestesc Mariselei despre asta. În noaptea respectivă, mergeam spre casă cu bicicleta pe 62, întorcându-mă de la lucru, când mi-a căzut lanțul de la roata din spate. Noi aveam o mașină când locuim în Arizona, o Toyota Corolla pe care o cumpăraserăm cu 875 de dolari de la un angajat al bisericii noastre, dar s-a stricat după ce ne-am mutat aici și nu ne-am permis să o reparăm sau să cumparam alta. Am pierdut 875 de dolari uite așa. Uneori, Marisela se plânge că oamenii vin în țara asta ca să ajungă departe, dar noi nu facem decât să o luăm înapoi. Fac tot ce pot, îi spun, mai mult de-atât nu pot să fac. Ce nu-i spun eu este că și noi am ajunge departe dacă n-ar trebui să le întreținem pe cele două surori ale ei din Torreón. Iar bicicleta nu e așa de rea: am luat-o pe gratis de la Enrique și pot să merg cu ea aproape oriunde. Singura problemă e lanțul.

Asta s-a întâmplat în seara respectivă. A trebuit să mă opresc când mi-a căzut lanțul. M-am urcat pe trotuar, nu departe de locul în care 62 se intersectează cu Strada Chemehuevi, și am întors bicicleta cu susul în jos. E destul de ușor să pui lanțul la loc pe transmisie, dar era întuneric, iar eu am prezbitism, așa că nu puteam să văd ce fac. Nu am de obicei ochelarii la mine pentru că nu am nevoie de ei, nici la firma de curățat covoare

unde lucrez în timpul zilei, nici la motelul unde spăl cearșafuri seara. M-am lăsat în genunchi și m-am apucat să pun lanțul pe pipăite, așezând pe transmisie câte o za. Mi-a luat ceva timp, iar când în sfârșit am terminat, aveam mâinile murdare. M-am ridicat cu grijă, încercând să nu-mi murdăresc pantalonii de ulei, ținând brațele departe de corp, de parcă încercam să apuc ceva în întuneric. Și atunci am auzit o mașină venind în viteză spre intersecție și apoi un zgomot înfundat. Buf. Cam așa. Mi-am ridicat privirea, dar mașina deja vira pe o stradă laterală. Bătrânul s-a rostogolit pe capotă și a aterizat cu fața în jos în rigolă. Iar mașina nici măcar n-a oprit. A mers mai departe de parcă lovise o conservă sau o sticlă de plastic.

— Ar trebui să suni la poliție, mi-a spus Marisela.

M-am dus la chiuvetă trecând pe lângă ea și mi-am turnat detergent de vase în mâini, încercând să scap de ulei.

— Ai uitat ce s-a întâmplat cu Araceli? am spus.

Araceli locuia pe aceeași stradă cu noi în Tucson. O femeie dolofană, cu păr înfocat și un râs care semăna cu un cotcodăcit de găină. A sunat la poliție ca să-l denunțe pe un vecin care își bătea soția, iar când au venit să-i ia declarația, au aflat că ea nu avea acte. Înainte să-și dea seama ce i se întâmplă, s-a trezit la ușă cu oamenii de la Imigrări. California e diferită de Arizona, cel puțin asta spun oamenii, că legile sunt diferite aici. Dar cum să-mi asum eu riscul ăsta?

— Și-ai plecat pur și simplu? a spus Marisela, cu mâna la obraz.

În lumina puternică din bucătărie, pistrii de pe nasul ei păreau mai închiși la culoare. Eram căsătoriți de doisprezece ani, dar tot mă topeam după pistrii ăia. Nu puteam s-o mint. M-am uitat în altă parte și mi-am frecat în continuare mâinile. A venit mai aproape, iar, când a vorbit iar, și-a ridicat vocea de uimire.

— L-ai lăsat acolo?

Păi nu. Nu chiar. Mi-am scos telefonul din buzunar, murdărind cu ulei toată tastatura, apoi mi-am dat seama că apelul putea fi urmărit. Așa că m-am uitat la clădirile de pe 62, încercând să mă hotărâsc unde m-aș putea duce după ajutor. Era un restaurant cu firma aprinsă, dar înăuntru toate becurile erau stinse, în afară de un panou cu lumină când roșie, când albastră, pe care scria ÎNCHIS. Sala de bowling de alături era deschisă până târziu, totuși, așa că am luat-o în jos pe trotuar, dar apoi am văzut un om care făcea jogging, îndreptându-se spre intersecție. O femeie în pantaloni scurți de trening, cu păr blond prins în coadă și căști pe urechi. N-avea cum să fi auzit ceva, dar se pregătea să traverseze autostrada pe la intersecția cu Chemehuevi. Avea să-l găsească pe bătrân pe cealaltă parte și să cheme poliția. M-am urcat pe bicicletă și am plecat acasă.

— Deci nu l-ai ajutat? m-a întrebat Marisela.

— Nu puteam să fac nimic, am spus, ștergându-mă pe mâini cu un prosop de hârtie.

Încă mai aveam urme de ulei sub unghii. Am trecut pe lângă ea și m-am dus în dormitor, unde mi-am scos uniforma. Copiii dormeau în patul de la geam, așa că m-am mișcat ușor, ca să nu-i trezesc. Elena avea opt ani pe atunci, iar Daniel șase. Amândoi cetățeni americani, vreau să fie clar lucrul ăsta. Tot ce am făcut a fost pentru ei. Sau ce nu am făcut, ai putea spune.

Am luat un prosop curat din grămada de pe pat și am intrat în baie să fac un duș. Apa era caldă și am închis ochii, dar prima imagine care mi-a apărut în minte a fost cea cu bătrânul, cu fața căzută în rigolă, cu un genunchi întors sub celălalt într-o poziție ciudată, cu un braț băgat sub piept, ca și cum voia să-și susțină greutatea. Acum, că aveam ochii închiși, am văzut detalii noi, lucruri pe care nu le observasem în momentul de șoc. Pe stâlpul electric din spatele omului era o reclamă imprimată pe hârtie galbenă și lipită la nivelul ochilor. La un metru jumate sub ea, se vedea părul bărbatului, o claiă albă, și

cămașa lui de un verde-aprins, care sărea în ochi pe fundalul de asfalt cenușiu.

Am deschis ochii sub apă. Nu, mi-am spus, nu fusem martor la accident. Nu văzusem decât un om căzând la pământ și o mașină gonind în noapte, și nici măcar nu puteam spune sigur ce culoare avea. Putea să fie albă, ori putea să fie argintie. Dar chiar nu știam ce marcă sau ce model era și nici nu văzusem numărul de înmatriculare. Așa că, înțelegi, nu puteam să fac nimic. N-am văzut decât un om căzând la pământ.

EDITURA PARALELA 45

DIANA GEACĂR este scriitoare și traducătoare. În 2009, a participat la a III-a ediție a workshopului de traducere de poezie internațională Reverse, organizat la Szigliget, Ungaria. A tradus poeme ale unor scriitori internaționali pentru revista online de literatură și multimedia *Crevice* și pentru revista *Poesis Internațional*. Este co-traducător al antologiei bilingve (română-germană) de poezie contemporană internațională *Portrete de frontieră* (Klak, Berlin, 2017, coord. Rodica Draghinescu) și al antologiei *Poeme alese*, de Anne Sexton (Tracus Arte, 2019). Din 2012, traduce din limba engleză poezie și romane contemporane și din limbile engleză și franceză cărți pentru copii.